

Mèxic D.F., 11 d'agost del 1962

Estimats pares i Joan: abans que de costum, vaig rebre lletra de vostès. Es veu que el servei postal té alternatives contradictòries...

Veig que el pare topa amb dificultats per al nostre allotjament. Ja sabíem que era difícil. Preguem perquè, encara que sigui provisional, la casa que ens toqui sigui alegre; estic ple de pors per la reacció dels nens, als quals aboco a ~~xxx~~^{l'}aventura de submergir-se de cop en un hivern que desconeixen. En principi, hem reservat passatges per al dia 10 d'octubre (motonau "Covadonga"). A mitjans del mes que ve s'hauran de pagar els passatges -la totalitat o una part- i aquí ^{on} es haurà d'intervenir l'Angel Messeguer. Tenim ja reunits quasi tots els documents indispensables i em falta només recollir els certificats d'estudis del Raimon, que són a la secretaria de la Universitat. Ens han dit que perderà probablement el tercer any de Secundària, ja que haurà de sortir de Mèxic abans de fi de curs i, per tant, no podrà passar els exàmens finals ni recollir el certificat corresponent. Per les nenes, penso que no hi haurà problema, en especial per a la Glòria, que és la primera de la seva classe i l'alumne més brillant de la Secció francesa. El director de la Secció ens ha ofert donar-nos una carta de recomanació per al Director del Lycée de Barcelona, ponderant-li les qualitats de la Glòria, reflectides per altra banda en els seus carnets de treball. Crec que les classes comencen, a Barcelona, el mes d'octubre. Podran els nens reprendre estudis de seguida? Aquesta és una de les mil preguntes que em treuen la gana. Es veu que he perdut empena i no es pot pas dir que tingui esperit d'explorador; deu ser l'edat... La Rosa i els nens són més decidits i s'esforcen a veure només els aspectes agradables de l'empresa, el millor dels quals (que ofega tots els altres) és pensar en l'alegria d'abraçar-los a vostès.

L'import dels passatges, en "turista especial" (segona) és de 14.889 pesos (tots cinc), o siguin unes 74.445 pessetes. Es el mitjà més barat que hem trobat, després de moltes consultes. Els visats de passaport són més cars del que mai no hauria dit: uns 1.250 pesos. Hi haurà, també, el viatge Mèxic-Vera-cruz, el de Bilbao a Barcelona i les despeses inevitables del camí.

Estic en tractes amb un ex-ajudant meu, català, per al traspàs del despatx. Millor dit: per a la venda del que deixi aquí. Calculo treure'n uns 6.000 pesos, que si els aconseguixo em poden servir folgadamente per arribar a Barcelona amb les 50.000 pessetes integres que havíem calculat al principi. No és pas una

manera brillant d'arribar d'Amèrica, però si Déu ens dóna salut i feina, crec poder-nos sortir de tot. Vint-i-tres anys d'absència són molts anys. Masses! Els prego que es facin càrrec de la meva desorientació, sobretot pel que fa a imaginar-me les possibilitats d'estabilització a Barcelona en esment a la meva professió.

La data (segons calendari de la Companyia) d'arribada a Bilbao del "Covadonga", és el 28 d'octubre. Però a la mateixa Companyia m'han advertit que el calendari està subjecte a modificacions imposades per la ^{càrrega} ~~carrega~~ i des-càrrega de mercaderies ens els ports de la ruta. La travessia, teòricament, requereix divuit dies, però hi ha viatges que en prenen vint-i-cinc. En principi, però, l'arribada a Bilbao a d'ésser el 28 d'octubre... Només de ^{pensar} ~~XXXX~~ en l'emoció de tornar a veure'ls, pares, em commou tota l'ànima. Ja cal que fem el cor fort!

El senyor González Porto és una olla. D'ençà que s'ha casat (amb una comtessa italiana), encara se'l veu més, diem-ne, frenètic. Ha anunciat la seva vinguda a Mèxic per al vinent setembre, i el senyor Ruiz Ponsetí pensa plantejar-li aleshores la seva sortida definitiva de la casa. Tothom (a la UTEHA) està expectant i perplex. Jo no em refio gens de la feina que pugui donar-me a Barcelona (quan hi arribem, ell no hi serà), tot i que m'agradaria equivocar-me, perquè és el tipus de feina que conec més i perquè no es pot evitar un sentiment de fidelitat a l'empresa amb la qual he col·laborat durant tants anys. No conec a la persona que diuen que ha posat al front de l'edició de llibres tècnics a Barcelona (el senyor Odon de Buen) i cal creure que aquesta persona deu preparar, o tenir ja, el seu propi equip. Una part de la família Odon de Buen va seguir la nostra sort de refugiats; crec que la Rosa en conegué alguns... Ignoro, però, qui és aquest de Barcelona. Si el senyor González Porto decidia seguir utilitzant els meus serveis a Catalunya, estic segur que no deixaria d'aprofitar-se del que m'ha dit tantes vegades: a Barcelona, els dibuixos són més barats. Sempre m'ha expressat la seva estimació, però no s'oblida mai de la seva qualitat d'home de negocis.

No cal dir com ens hem alegrat tots de les bones notícies referents a la filla de l'Angel i la Quimeta Messeguer. Podia convertir-se en una tragèdia estremidora i no els ha d'extranyar que jo filés cabòries a l'entorn de les seves possibles conseqüències. Aquí, la presència dels dos fills petits de l'Angel i la Quimeta a casa, ens fa més irreal i desballestats aquests darrers mesos d'estada a Mèxic. Sobre la Rosa recau la major part de feina i de responsabilitat i, si tot va bé, ella i jo arribarem a Barcelona prim i desmillorats, però amb moltes ganes de refer-nos de pressa. Jo hauré d'aprofitar fins el

"darrer" dissabte de lliurament de feina a UTEHA i gairebé es tractarà de cobrar i sortir de seguida cap a Veracruz. Ens sembla un somni...

Suposo que el Joan ha superat del tot els capteniments que va expressar-me. No deixo pas de pensar-hi i de preocupar-me'n. No cal dir que estem animats dels millors propòsits per a vèncer el que pugui presentar-se, per a que no en resulti mal per a ningú.

En Juhé és un infeliç. Jo segueixo creient que no troba l'arbre per penjar-se, en el sentit que "L'arbre" és la necessitat de treballar que té tot home actual. Va venir a veure'm pocs dies abans d'anar-se'n i m'explicà una cosa que tenia entre mans que em semblà molt interessant: un llibreter important de Mèxic li havia encarregat la compra, a Barcelona, de llibres tècnics de segona mà, per a revendre'ls a Mèxic. El llibreter posava ~~se~~ els diners i amb la comissió que es reservava en Juhé, podia viure sense mals de cap. Les compres -les necessitats del llibreter de Mèxic- són importants i la llista de títols possibles que va donar a n'en Juhé era extensíssima. Haurà trobat dificultat de tipus duaner? Qui sap! Portva, a més, una altra iniciativa de la qual, fa temps, ja havíem parlat el pare i jo: la possibilitat de vendre a litografies mexicanes originals i negatius de dibuixos ja esgotats a Espanya (vull dir per a calendaris, làmines, etc.). Segons afirmà, tenia ja el compromís de compra d'un taller d'"offset" important d'aquí. Aquí, entre nosaltres, hi ha molta gent desplaçada. En realitat, tots ho estem una mica, perquè la vida a Mèxic té aspectes contradictoris, en l'aspecte de procurar un bon viure al dia, però una total incertesa per al futur. A tots ens horroritza el que els nostres fills es facin grans aquí, adquirint un "complex de mexicà" que ha tingut, en tots els casos que coneixem, les mateixes conseqüències. Al complir els quinze o setze anys, els nois i noies comencen a trobar que no hi ha res com Amèrica, que Europa és decadent i vella, que les nostres converses constants ponderant Catalunya són repapieigs de vells. L'Arcadi ja té aquest problema amb el seu fill gran, que té divuit anys i cursa el primer any d'Enginyeria. Quan se li parla de tornar, arrufa el nas... Com que aquí és molt fàcil obtenir un títol universitari i sempre els diem que en els estudis, a Europa són més se vers, això no els fa gràcia. A Amèrica, tot tendeix cap al camí més flaner i per això hi ha tants advocats que escriuen amb faltes d'ortografia i tants ases amb títols flamants. Per això n'hi ha hagut molts que han sucumbit a la temptació de deixar que els seus fills es graduïn, ajornant els seus plans de retorn per la temença que a Barcelona no podrien donar-los estudis universitaris i quan els nois han acabat la carrera, s'han trobat amb que s'havien convertit en lleials mexicans i ja no volien ni sentir parlar d'anar-se'n de Mèxic. Un conegut nostre va procedir així amb un fill únic seu; sacrificà ~~el seu~~ les seves il·lusions i quan el fill acabà la carrera, trobà un destí als EE.UU. i ara l'home i la seva esposa

es troben abocats a la vellesa, sols, sense l'ànim d'allunyar-se d'aquest Continent en el qual tenen, sense veure'l quasi mai, un fill. En fi: tot això són divagacions que poden servir perquè compreguin el nostre estat d'esperit, tants anys reclamat pel voler i el doler.

Ja no m'estenc més. Els estimem molt, moltíssim, i demanem a deu que ens guiï els passos per a poder demostrar-ho ben viat. Una abraçada ben forta de tots nosaltres

Pere, Rosa
i Miquel